

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα, Τηλ.: 210 72 33 221-2, 210 72 33 216, Fax: 210 72 33 217,

Website: www.nchr.gr E-mail: info@nchr.gr

Η παιδική προστασία δεν είναι πολυτέλεια!

Η ΕΕΔΑ υιοθετεί το *Κείμενο Αρχών για την Παιδική Προστασία στην Ελλάδα*

Ιούνιος 2016

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Έχει συσταθεί με το Ν 2667/1998 σύμφωνα με κανόνες των Ηνωμένων Εθνών, τις «Αρχές των Παρισίων». Σε αυτήν μετέχουν πρόσωπα οριζόμενα από τριάντα δύο φορείς (ανεξάρτητες Αρχές, πανεπιστημιακές σχολές νομικών και πολιτικών επιστημών, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, πολιτικά κόμματα και υπουργεία).

Η αναζήτηση και αναγωγή σε υψίστης σημασίας προτεραιότητα του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού και η υποχρέωση κάθε Κράτους να διασφαλίζει την προστασία και φροντίδα της παιδικής ηλικίας αντανακλά το γράμμα και το πνεύμα πληθώρας διατάξεων του Συντάγματος καθώς και ευρωπαϊκών και διεθνών κειμένων για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου¹.

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) παρακολουθεί αδιαλείπτως τα ζητήματα θεσμικής και ουσιαστικής προστασίας της ιδιαίτερα ευάλωτης αυτής κοινωνικής ομάδας, διατυπώνοντας επιπλέον προτάσεις και συστάσεις².

Μάλιστα, στο έργο της ΕΕΔΑ τα δικαιώματα του παιδιού έχουν τύχει συγκεκριμένης εξέτασης υπό το ειδικότερο πρίσμα της «Προστασίας της παιδικής ηλικίας»³. Η ΕΕΔΑ εγκαινιάζοντας τη συγκεκριμένη αυτή θεματική και έχοντας δεσμευτεί σε συνεχή παρακολούθηση των θεμάτων που εμπίπτουν σε αυτήν, χαιρέτισε την πρωτοβουλία του Συνηγόρου του Πολίτη/Συνηγόρου του Παιδιού και της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού για τη διαμόρφωση ενός *Κειμένου Αρχών για την Παιδική Προστασία στην Ελλάδα*.

Περαιτέρω και έχοντας παρακολουθήσει τη διαδικασία ανοικτής διαβούλευσης για το ως άνω κείμενο, κατά την οποία δεκάδες επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο της παιδικής προστασίας συμμετείχαν με σχόλια και παρατηρήσεις, η ΕΕΔΑ αποφάσισε να συμπράξει ως Εθνικός Θεσμός για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στην Ελλάδα σε αυτή την εθνική συμμαχία για τη διεκδίκηση και προώθηση της καλύτερης δυνατής θεσμικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του παιδιού από την Πολιτεία στον τομέα

---

¹ Βλ. ενδεικτικά άρθρα 24, παρ. 1, του **Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά δικαιώματα**, που αναγνωρίζει την ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας κάθε παιδιού χωρίς διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκείας, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας ή γέννησης, 10, παρ. 3, του **Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα**, που προβλέπει τη λήψη ειδικών μέτρων προστασίας και αρωγής για όλα τα παιδιά και τους εφήβους, 7 του **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη** που ορίζει το δικαίωμα των παιδιών και των νεαρών προσώπων για προστασία και 24 του **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ** που αποδίδει πρωταρχική σημασία στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

² ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του παιδιού» (23.1.2015), ΕΕΔΑ, «Συστάσεις της ΕΕΔΑ με αφορμή το Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση» (10.7.2014), ΕΕΔΑ, «Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία», Έκθεση 2011, σελ. 102, «Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε σχέση με την ανάμιξη παιδιών σε ένοπλη σύρραξη», Έκθεση 2009, σελ. 94, «Προτάσεις σχετικά με την εφαρμογή του Ν 3699/2008 Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», Έκθεση 2009, σελ. 94, «Έκθεση και Προτάσεις της ΕΕΔΑ αναφορικά με το ποινικό μητρώο των ανηλίκων και νεαρών ενηλίκων», Έκθεση 2008, σελ. 121, «Παρατηρήσεις επί της 3^{ης} Περιοδικής Έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (CRC)», Έκθεση 2008, σελ. 42, «Προτάσεις σχετικά με το ζήτημα των ασυνόδευτων ανηλίκων», Έκθεση 2006, σελ. 151, «Παρατηρήσεις σχετικά με το σχέδιο νόμου για την Αντιμετώπιση της Ενδοοικογενειακής βίας», Έκθεση 2005, σελ. 231, «Παρατηρήσεις και προτάσεις πάνω στο σχέδιο νόμου για την Αναμόρφωση της Ποινικής Νομοθεσίας Ανηλίκων», Έκθεση 2003, σελ. 153. Οι Ετήσιες Εκθέσεις της ΕΕΔΑ είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της: <http://www.nchr.gr/index.php/el/2013-04-03-11-07-36/115-etisies>.

³ ΕΕΔΑ, «Συστάσεις της ΕΕΔΑ για την προστασία της παιδικής ηλικίας "Υγεία και Πρόνοια"» (8.5.2014).

της παιδικής προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, αποφάσισε κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειάς της, την 27^η Ιουνίου 2016, την υιοθέτηση του [Κειμένου Αρχών για την Παιδική Προστασία στην Ελλάδα](#) (βλ. πιο κάτω).

Η ΕΕΔΑ με την υιοθέτηση του *Κειμένου Αρχών για την Παιδική Προστασία στην Ελλάδα* ζητά από την Πολιτεία να λάβει υπόψιν της τις Αρχές αυτές, υιοθετώντας όλα τα αναγκαία νομοθετικά και διοικητικά μέτρα, ώστε οι βασικές αρχές παιδικής προστασίας που περιέχονται στη Διακήρυξη να εξειδικευθούν σε συγκεκριμένα μέτρα με στόχους, χρονοδιάγραμμα, αρμοδιότητες και μηχανισμούς παρακολούθησης και να ενταχθούν ως τέτοια στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η υλοποίηση των επιμέρους μέτρων στην οποία πρέπει να στοχευθούν κατά κύριο λόγο εθνικοί πόροι, παράλληλα με την αξιοποίηση και ευρωπαϊκών πόρων, χρειάζεται να αποτελέσει αντικείμενο επεξεργασίας, διαλόγου, διαρκούς παρακολούθησης και αξιολόγησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με τη συνδρομή και συνεργασία όλων όσοι/-ες εμπλέκονται με την παιδική προστασία και των επωφελούμενων των υπηρεσιών της, για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των παιδιών συμπεριλαμβανομένων και ιδιαιτέρως των παιδιών με αναπηρίες.

Η παιδική προστασία δεν είναι πολυτέλεια!

Κείμενο Αρχών για την Παιδική Προστασία⁴ στην Ελλάδα

1. Υποστήριξη και Βοήθεια σε Όλα τα Παιδιά

Όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά, δηλαδή τα πρόσωπα 0-18 ετών, που ζουν στη χώρα, χρειάζεται να λαμβάνουν διαρκώς υποστήριξη και βοήθεια για να μεγαλώνουν και να απολαμβάνουν απρόσκοπτα τα δικαιώματά τους, όπως αυτά κατοχυρώνονται από τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ν.2101/92) και τη λοιπή εθνική νομοθεσία. Το δικαίωμα του παιδιού να μεγαλώνει στην οικογένειά του παραμένει πρωταρχικό και όλες οι προσπάθειες πρέπει, πρωτίστως, να στηρίζουν και να ενδυναμώνουν την οικογένεια ώστε να φροντίζει επαρκώς το παιδί. Για την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος παιδικής προστασίας απαραίτητη είναι η λειτουργία κατάλληλα στελεχωμένων υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας στην κοινότητα σε όλη τη χώρα. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να είναι συνδεδεμένες με τα σχολεία, τους παιδικούς σταθμούς, τις δομές φιλοξενίας και φροντίδας για παιδιά με ή χωρίς αναπηρίες καθώς και την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, να είναι προσβάσιμες από κάθε άποψη και να μπορούν να υποστηρίζουν τις οικογένειες στους

---

⁴ Ως παιδική προστασία νοείται η προστασία παιδιού από τη βία, την κακοποίηση, την παραμέληση, την εγκατάλειψη και την εκμετάλλευση, σε κάθε πεδίο ζωής (εντός και εκτός οικογένειας) μέσω ενός εθνικού συστήματος, με έμφαση στην πρόληψη, την υποστήριξη και την αποκατάσταση, το οποίο πρέπει να λειτουργεί στη βάση της νομοθεσίας, πολιτικών, κανονισμών, υπηρεσιών και πρακτικών, υπό την οπτική των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως αυτά κατοχυρώνονται στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ν.2101/92) και τα λοιπά συναφή διεθνή νομικά κείμενα κυρωμένα από την Ελλάδα.

τόπους διαμονής τους, ιδίως δε αυτές που διαβιούν σε δύσκολες συνθήκες (ακραίας φτώχειας και ανέχειας, κακώς στεγασμένες ή άστεγες, κλπ), αυτές των οποίων τα παιδιά διακόπτουν πρόωρα τη σχολική φοίτηση ή φοιτούν ελλιπώς και αυτές των οποίων τα μέλη αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες, όπως μακροχρόνια ανεργία, συγκρούσεις, ενδοοικογενειακή βία, προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας, αλκοολισμό, τοξικοέξαρτηση, αναπηρίες, κλπ. Σε όλες τις οικογένειες, με έμφαση τις παραπάνω, θα πρέπει να παρέχεται διαρκής και συστηματική υποστήριξη, στο πλαίσιο μιας πολιτικής πρόληψης για τη διασφάλιση της προστασίας των παιδιών και την αποτροπή της απομάκρυνσής τους από αυτές.

2. Ενημέρωση των Παιδιών και των Γονέων

Σε όλες τις δομές και τις βαθμίδες της εκπαίδευσης τα παιδιά πρέπει να ενημερώνονται με μεθόδους, προγράμματα και υλικά που αντιστοιχούν στις ηλικιακές, αναπτυξιακές και εκπαιδευτικές τους ανάγκες, σχετικά με τα δικαιώματά τους, τις υπάρχουσες υπηρεσίες και τους τρόπους προστασίας από κάθε μορφή βίας, κακοποίησης ή εκμετάλλευσης. Αντίστοιχη ενημέρωση και επιμόρφωση χρειάζεται να γίνεται και προς τους γονείς/κηδεμόνες, με έμφαση στη θετική άσκηση του γονεϊκού τους ρόλου και την πληροφόρησή τους για τις υπηρεσίες της κοινότητας στις οποίες μπορούν να προσφύγουν για συμβουλευτική και για την αντιμετώπιση κρίσεων και προβλημάτων.

3. Συστηματική Συνεργασία, Πρωτόκολλα Ενεργειών, Εθνικά Συστήματα Αναφοράς, Επιμόρφωση

Οι υπηρεσίες και οι φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά χρειάζεται να είναι διασυνδεδεμένοι και να συνεργάζονται συστηματικά σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Όλοι/-ες οι επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά πρέπει να επιμορφώνονται διαρκώς σχετικά με τις σύγχρονες δυνατότητες και τα εργαλεία βελτιστοποίησης της αποτελεσματικότητας του προσφερόμενου έργου τους, αλλά και τις προβλέψεις της νομοθεσίας και τη δεοντολογία αντιμετώπισης των παιδιών, ώστε να βελτιώνουν τις δεξιότητές τους και να ανταποκρίνονται με σύγχρονο τρόπο στις ανάγκες των παιδιών (τυπικές ή ειδικές), με σεβασμό στα δικαιώματά τους. Η διατομεακή και διεπιστημονική συνεργασία θα πρέπει να θεσμοθετηθεί και να υποστηρίζεται από πρωτόκολλα ενεργειών και διαδικασιών, καθώς και από κατάλληλα επιστημονικά εργαλεία και συστήματα αναφοράς εθνικής εμβέλειας, όπως επίσης και η κατάλληλη εποπτεία και στήριξη των επαγγελματιών που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά. Παράλληλα με τους/τις επαγγελματίες θα πρέπει να λαμβάνει χώρα με οργανωμένο και συστηματικό τρόπο επιμόρφωση και εποπτεία των εθελοντών/-τριών που προσφέρουν υπηρεσίες σε παιδιά, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, τον ρόλο τους και τη σχέση τους με τους/τις επαγγελματίες, λαμβανομένων υπόψη τυχόν ειδικών χαρακτηριστικών τους όπως αναπηρίες, γλωσσικές, πολιτισμικές, εθνοτικές ή θρησκευτικές διαφορές, κλπ.

4. Άμεση Ενεργοποίηση και Συνεργασία Επαγγελματιών

Όταν επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά, σε οποιοδήποτε πλαίσιο, αντιληφθούν ότι

κάποιο πρόβλημα ή σύμπτωμα ενός παιδιού μπορεί να αποτελεί ένδειξη ή συνέπεια οικογενειακής δυσλειτουργίας, παραμέλησης ή κακοποίησης, θα πρέπει να ενεργοποιούνται άμεσα και να συνεργάζονται με τις αρμόδιες υπηρεσίες παιδικής προστασίας, βάσει ενιαίων ειδικών πρωτοκόλλων, για την κατάλληλη εκτίμηση και αντιμετώπιση του προβλήματος, σε συνεργασία με την οικογένεια, όπου αυτό είναι εφικτό και προς το συμφέρον του παιδιού. Οι κατά τόπους υπηρεσίες εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας, σωματικής και ψυχικής υγείας, θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, να εκπονούν και να παρακολουθούν εξατομικευμένα σχέδια δράσης για κάθε παιδί που βρίσκεται σε ανάγκη και ιδίως για κάθε οικογένεια που βρίσκεται σε κρίση, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν πιθανούς παράγοντες αυξημένης ευαλωτότητας των παιδιών. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να υπάρχει για την παροχή υπηρεσιών σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Για τις ενέργειες των επαγγελματιών με στόχο την προστασία των παιδιών από οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης ή παραμέλησης, σύμφωνα με το νόμο, θα πρέπει να υπάρχουν προβλέψεις κατοχύρωσης και νομικής προστασίας.

5. Αστυνομία, Εισαγγελίες, Δικαστήρια και Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων

Κάθε παιδί που βρίσκεται ενώπιον της αστυνομίας ή των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών, ως θύμα, ως θύτης ή ως μάρτυρας, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με σεβασμό της προσωπικότητας και της αξιοπρέπειάς του, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, τον βαθμό ωριμότητας και άλλα τυχόν ειδικά χαρακτηριστικά. Εισαγγελίες ανηλίκων και οικογενειακά δικαστήρια θα πρέπει να συσταθούν σε όλες τις περιφέρειες της χώρας και να πλαισιώνονται από ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες και ουσιαστικά προσβάσιμες υπηρεσίες επιμελητών/-τριών ανηλίκων. Το προσωπικό της αστυνομίας, των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών και των λοιπών εμπλεκόμενων υπηρεσιών που καλείται να διαχειριστεί θέματα προστασίας ή παραβατικότητας ανηλίκων, θα πρέπει να διαθέτει ειδικές γνώσεις και να επιμορφώνεται συστηματικά αναφορικά με τα παιδιά και τα δικαιώματά τους, αλλά και για ειδικές περιπτώσεις όπως παιδιά με αναπηρίες, γλωσσικές, πολιτισμικές, εθνοτικές, θρησκευτικές ή κάθε άλλου είδους διαφορές, συμπεριλαμβανομένων του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου, ώστε να αναγνωρίζει και να σέβεται τα δικαιώματα των παιδιών σε όλες τις διαδικασίες. Ειδική μέριμνα θα πρέπει να λαμβάνεται σε περιπτώσεις ασυμφωνίας μεταξύ των γονέων, ώστε να αποφεύγεται ο τραυματισμός των παιδιών και να υποστηρίζεται το δικαίωμά τους για ανατροφή και από τους δύο γονείς, λαμβάνοντας υπόψη το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών.

6. Φιλική προς τα Παιδιά Δικαιοσύνη

Η εξέταση παιδιών στο πλαίσιο του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης θα πρέπει να διεξάγεται πάντα από εξειδικευμένο, κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, υπό την οπτική των ηλικιακών και αναπτυξιακών αναγκών του παιδιού, καθώς και των ειδικών χαρακτηριστικών του, με γνώμονα τις αρχές της φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης, η οποία επιβάλλει την ενημέρωση του παιδιού για την διαδικασία, τη διεξαγωγή της συνέντευξης σε φιλικό και κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο, την χρήση κατάλληλων,

---

επιστημονικά τεκμηριωμένων μεθόδων και τεχνικών, την παροχή διερμηνείας σε παιδιά που δεν μιλούν την ελληνική γλώσσα και σε κωφά παιδιά (όπως και στους γονείς/κηδεμόνες τους, αν αντιμετωπίζουν αντίστοιχα προβλήματα επικοινωνίας), την παροχή νομικής συμπαράστασης, τη διασφάλιση του απορρήτου και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής του παιδιού και την αποφυγή υποβολής του σε επαναλαμβανόμενες συνεντεύξεις ή άλλες διαδικασίες που υπονομεύουν την αξιοπιστία της μαρτυρίας του, ή του προκαλούν επιπρόσθετες δυσκολίες. Ιδίως σε περιπτώσεις παιδιών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας ή/και αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην τήρηση της δεοντολογίας, προκειμένου να προστατεύονται τα παιδιά από τον επανατραυματισμό και την εκ νέου θυματοποίησή τους στο πλαίσιο της διερεύνησης της καταγγελίας και της δικαστικής διαδικασίας, καθώς και να αξιοποιούνται τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία μέσα και διαδικασίες. Η στέρηση της ελευθερίας ενός παιδιού, όπως και η απομάκρυνση από το οικογενειακό του περιβάλλον, θα πρέπει να αποτελεί έσχατο μέτρο, το οποίο λαμβάνεται μόνο εφόσον κριθεί απολύτως αναγκαίο και αποκλειστούν άλλες λύσεις. Σε ανηλίκους/-ες που στερούνται την ελευθερία τους πρωταρχικό μέλημα θα πρέπει να είναι η εκπαίδευση και η προετοιμασία τους για την επανένταξη. Ειδική μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται ώστε να πάψουν να κρατούνται τα παιδιά με αναπηρίες και να αποφεύγεται η κράτηση μητέρων με πολύ μικρά παιδιά με παροχή δυνατότητας εναλλακτικών μορφών έκτισης ποινής, ενώ σε περιπτώσεις που τους επιβάλλεται στέρηση της ελευθερίας πρέπει να διασφαλίζονται η επαρκής βρεφονηπιακή φροντίδα των παιδιών και η υποστήριξη της σχέσης με τον γονέα που δεν εκτίει ποινή. Σε κάθε περίπτωση κράτησης γονέα θα πρέπει να υποστηρίζεται η διατήρηση της γονεϊκής σχέσης και η τακτική επικοινωνία με το παιδί, εφόσον δεν αντιβαίνει στο συμφέρον του.

7. Εγκατάλειψη και Προσωρινή Απομάκρυνση Παιδιού από την Οικογένειά του

Σε περιπτώσεις όπου ένα παιδί εγκαταλείπεται ή κρίνεται ότι πρέπει να απομακρυνθεί προσωρινά από το οικογενειακό του περιβάλλον, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα άμεσης προσωρινής ρύθμισης της επιμέλειάς του και τοποθέτησής του σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ειδική δομή επείγουσας φιλοξενίας, για τη φάση αξιολόγησης της κατάστασης και των αναγκών του μέχρι την οριστική λήψη αποφάσεων για την επιμέλεια και τη φροντίδα του. Όταν κρίνεται αναγκαία η απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένειά του θα πρέπει να ενημερώνεται και να προετοιμάζεται το ίδιο κατάλληλα, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του. Η αξιολόγηση θα πρέπει να ολοκληρώνεται γρήγορα και να οδηγεί στη διατύπωση ενός «εξατομικευμένου» σχεδίου για την μακροπρόθεσμη τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη ή θετή οικογένεια ή σε μικρές δομές (σπίτια) που να προσομοιάζουν με οικογένειες, ή για την επιστροφή στην φυσική του οικογένεια, όπου αυτό είναι εφικτό και προς το συμφέρον του παιδιού. Η πρακτική της εισαγωγής και παραμονής παιδιών και ιδίως βρεφών τα οποία δεν χρίζουν νοσηλείας σε παιδιατρικές ή παιδοψυχιατρικές κλινικές νοσοκομείων με εισαγγελική εντολή για κοινωνικούς λόγους ή λόγω εγκατάλειψης, εξαιτίας της απουσίας δομών άμεσης υποδοχής, θα πρέπει να εκλείψει άμεσα. Παρόμοια πρέπει να εκλείψει η δια βίου εισαγωγή παιδιών με αναπηρίες σε ιδρύματα-άσυλα όπως και να

σταματήσει άμεσα η ιδρυματική φιλοξενία βρεφών και νηπίων, όπως, άλλωστε, από ετών επιτάσσει και η σχετική παγκόσμια κατευθυντήρια οδηγία του Ο.Η.Ε.

8. Ασυνόδευτα Παιδιά

Όταν ένα παιδί εντοπίζεται από τις αρχές είτε στις πύλες εισόδου της χώρας είτε σε άλλη περιοχή και δηλώνει ότι δεν συνοδεύεται από μέλος της οικογένειάς του που έχει νομίμως την επιμέλειά του ή ότι έχει αποχωριστεί από αυτούς, χρειάζεται να γίνεται, σύμφωνα με τη νομοθεσία και με τη συνδρομή διερμηνέα, ταχεία καταγραφή των στοιχείων του και διερεύνηση του ιστορικού του, καθώς και ενημέρωση και διευκόλυνση για την άσκηση των δικαιωμάτων του. Στη συνέχεια πρέπει να παραπέμπεται το συντομότερο δυνατό για την κατάλληλη με την ηλικία του φιλοξενία και σε καμία περίπτωση σε συνθήκες κράτησης, με στόχο τη συνένωση με μέλη της οικογένειάς του το ταχύτερο δυνατό, εφόσον αυτό είναι εφικτό και προς το συμφέρον του. Τα παιδιά δεν θα πρέπει να στερούνται την ελευθερία τους εξ αιτίας και μόνο της νομικής τους κατάστασης. Η πολιτεία πρέπει να μεριμνά για τον ορισμό επιτρόπου σε κάθε ασυνόδευτο ανήλικο, την προστασία του από κάθε μορφή βίας ή εκμετάλλευσης, την πρόσβασή του στην εκπαίδευση, σε υπηρεσίες υγείας και στην κοινωνική ζωή και να εξετάζει την προοπτική τοποθέτησής του σε κατάλληλη ανάδοχη οικογένεια. Οι ανήλικοι μετανάστες, είτε είναι ασυνόδευτοι είτε βρίσκονται με τις οικογένειές τους, πρέπει να χαίρουν των ίδιων δικαιωμάτων με όλα τα άλλα παιδιά που ζουν στην χώρα σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

9. Μακροχρόνια Απομάκρυνση του Παιδιού από την Οικογένειά του

Στις περιπτώσεις όπου ένα παιδί χρειάζεται να παραμείνει μακριά από την οικογένειά του για μεγάλο χρονικό διάστημα, λόγω κακοποίησης ή αδυναμίας της οικογένειας να το φροντίσει επαρκώς, θα πρέπει να εξετάζεται πρωτίστως η δυνατότητα τοποθέτησής του σε ανάδοχη οικογένεια, ιδίως για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Αναγκαία προϋπόθεση για αυτό είναι η διεύρυνση της εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής συνολικά. Θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι οι ανάδοχοι γονείς αξιολογούνται επαρκώς, πιστοποιούνται, εντάσσονται σε μητρώα και λαμβάνουν κατάλληλη εκπαίδευση, εποπτεία και υποστήριξη από τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες της κοινότητας. Σε περίπτωση αναδοχής παιδιού με αναπηρία ή άλλες ιδιαιτερότητες, θα πρέπει κατά την αξιολόγηση να διασφαλίζεται η καταλληλότητα των αναδόχων σε σχέση με τις συγκεκριμένες ειδικές ανάγκες του παιδιού. Οι δομές φιλοξενίας παιδιών θα πρέπει να είναι μικρές, ολιγομελείς, να βρίσκονται κατά προτίμηση μέσα στον οικιστικό ιστό και να προσομοιάζουν με οικογένεια (σπίτια), αποφεύγοντας το ιδρυματικό μοντέλο. Πρέπει να θεσπιστούν ελάχιστες εθνικές προδιαγραφές για τη στελέχωση και λειτουργία των μικρών αυτών μονάδων καθώς και ένας Κώδικας Δεοντολογίας, για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών που διαβιούν είτε σε αυτές είτε σε ανάδοχη φροντίδα, με πρόνοια για τη συμμετοχή στην λήψη των αποφάσεων και των ίδιων των επωφελούμενων παιδιών. Η τοποθέτηση παιδιού σε μικρά σπίτια ή σε ανάδοχη οικογένεια πρέπει να αναθεωρείται περιοδικά, καθώς και να διατηρείται η επικοινωνία του με τη φυσική οικογένεια, όπου αυτό είναι εφικτό και προς το συμφέρον

του παιδιού. Κατά τη διάρκεια παραμονής ενός παιδιού εκτός της φυσικής οικογένειας, πρέπει να του παρέχεται διαρκώς υποστήριξη από εξειδικευμένους/-ες επαγγελματίες και να του δίνεται η δυνατότητα έκφρασης παραπόνων και αιτημάτων, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν ειδικές ανάγκες του. Όλες οι υπηρεσίες παιδικής προστασίας θα πρέπει να ελέγχονται και να εποπτεύονται διαρκώς από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες και από ανεξάρτητα όργανα, ως προς την ποιοτική τους λειτουργία και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των φιλοξενούμενων παιδιών. Σε περίπτωση μετάβασης παιδιών με ή χωρίς αναπηρίες από δομή κλειστής φροντίδας σε δομή φροντίδας στην κοινότητα, θα πρέπει να διασφαλίζεται η φροντίδα του παιδιού στον τόπο διαβίωσης των φυσικών γονιών και η επικοινωνία μαζί τους εφόσον είναι προς το συμφέρον του. Ως έσχατο μέτρο και όταν η επανένωση με την βιολογική οικογένεια του παιδιού έχει κριθεί ακατάλληλη και αδύνατη, τότε θα πρέπει να εξετάζεται το ενδεχόμενο της τοποθέτησης του παιδιού σε θετή οικογένεια μέσα από διαδικασίες αξιολόγησης των εξατομικευμένων αναγκών του κάθε παιδιού, ενώ η ανεύρεση, αξιολόγηση, εκπαίδευση, υποστήριξη και επίβλεψη των θετών γονιών θα πρέπει να γίνεται συστηματικά από δημόσιες υπηρεσίες.

10. Παιδιά με Προβλήματα Επικοινωνίας

Παιδιά με αναπηρίες, χρόνιες παθήσεις ή ψυχικές διαταραχές, που έχουν περιορισμένη ή πλήρη έλλειψη λεκτικής επικοινωνίας, όπως επίσης και παιδιά πρόσφυγες, παιδιά που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες ή σε θρησκευτικές μειονότητες ή που δεν γνωρίζουν την ελληνική ή τη νοηματική γλώσσα και χρήζουν υψηλού επιπέδου υποστήριξης, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται μέσω εξατομικευμένου σχεδίου φροντίδας από ειδικά εκπαιδευμένους/-ες επαγγελματίες που διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ή ειδική επιμόρφωση για την κατάσταση και τις ανάγκες τους, με αξιοποίηση διερμηνέων, πολιτισμικών διαμεσολαβητών/-τριων ή τεχνικών βοηθημάτων επικοινωνίας, όταν κρίνεται απαραίτητο, και να αποφεύγεται κάθε μορφή διάκρισης και κοινωνικού τους αποκλεισμού, ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη απόλαυση των δικαιωμάτων τους.

11. Παιδιά με Σοβαρές Αναπηρίες, Χρόνιες Παθήσεις και Ψυχικές Διαταραχές

Αναγκαία κρίνεται η λειτουργία κέντρων ημερήσιας φροντίδας, με κατάλληλα προγράμματα και δραστηριότητες, καθώς και μικρών δομών φιλοξενίας στην κοινότητα, με εξειδικευμένη στελέχωση και θεραπευτικό προσανατολισμό, για παιδιά και εφήβους/-ες με σοβαρές αναπηρίες ή χρόνιες παθήσεις, ψυχικές διαταραχές ή σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα, που χρειάζονται εξειδικευμένη αντιμετώπιση και υψηλή υποστήριξη, με παράλληλη συμβουλευτική των οικογενειών τους, ώστε να προλαμβάνεται τυχόν παραμέληση, κακοποίηση ή άλλης μορφής παραβίαση των δικαιωμάτων τους. Ιδιαίτερα για τα παιδιά με χρόνιες, εξελικτικές ή ανίατες και καταληκτικές παθήσεις, θα πρέπει να παρέχονται στο πλαίσιο της κοινότητας υπηρεσίες ανακουφιστικής/παρηγορητικής φροντίδας, προσβάσιμες, κατάλληλες και διαθέσιμες κατ'οίκον, με σκοπό την αντιμετώπιση των αναγκών τους και τη στήριξη των μελών της οικογένειάς τους.

12. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Είναι απαραίτητο να τηρείται και να ελέγχεται η τήρηση κώδικα δεοντολογίας των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στη βάση των προβλέψεων των Διεθνών Συμβάσεων και της λοιπής εθνικής νομοθεσίας, μεριμνώντας ιδιαίτερα για το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων των παιδιών θυτών, θυμάτων ή μαρτύρων ενεργειών ή καταστάσεων κακοποίησης ή παραμέλησης, καθώς και αυτών που συμμετέχουν σε δικαστικές διαδικασίες ή υπάγονται στο σύστημα παιδικής προστασίας.
